

The Discourse of Resistance in the Thought of Imam Khamenei, A Case Study of Palestine

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Fatemeh Mirsalehan¹

Moosa Najafi^{2*}

Ahmad Azin³

How to cite this article

Fatemeh Mirsalehan, Moosa Najafi, Ahmad Azin, The Discourse of Resistance in the Thought of Imam Khamenei, A Case Study of Palestine, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2021:5(1): 423-433.

1. PhD student, Department of Political Science and International Relations, Faculty of Humanities, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

2. Professor of Political Science, Institute of Political Thought, Revolution and Islamic Civilization, Institute of Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran (Corresponding Author).

3. Assistant Professor, Department of Political Science and International Relations, Faculty of Humanities, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: mosanajafi58@gmail.com

Article History

Received: 2021/03/25

Accepted: 2021/06/12

ABSTRACT

The victory of the Islamic revolution is due to the application of the liberating talent of the Shiite narrative of political Islam in providing a model of resistance against the arrogant domination of the West and the transcendental values of Western modernity against religious values in the new century. A capacity that gradually became an influential and disruptive model in the equations of the global power system. Examining the meaning of the concept of resistance, dimensions, contexts, consequences and prospects of resistance and presenting its conceptual model in the thought of the Supreme Leader as a determining component in the progress of the Islamic society and overcoming the challenges caused by the power seeking of the domination system is the subject of this research. . The researcher's intended research method is to examine Hazrat Agha's speeches in the field of resistance. The results indicate that the denial of domination, independence, multi-dimensional deterrence and the achievement of modern Islamic civilization is the outline of the concept of resistance in this study.

Keywords: Seyyed Ali Khamenei, Supreme Leader, Discourse, Resistance, Deterrence, Islamic Civilization

گفتمان مقاومت در اندیشه امام خامنه‌ای مطالعه

موردی فلسطین

فاطمه میرصالحان^۱

دانشجوی دکتری، گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

موسی نجفی^{۲*}

استاد، گروه علوم سیاسی پژوهشکده اندیشه سیاسی، انقلاب و تمدن اسلامی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

احمد آدین^۳

استادیار، گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

چکیده

پیروزی انقلاب اسلامی مرهون به کارگیری استعداد رهایی بخش روایت شیعی از اسلام سیاسی در ارائه الگوی مقاومت در برابر سلطه استکباری غرب و ارزش های استعلایی مدرنیته غربی در برابر ارزش های دینی در قرن جدید محسوب می شود. ظرفیتی که به تدریج به الگوی تأثیرگذار و ساختارشکن در معادلات نظام قدرت جهانی تبدیل شد. بررسی چستی مفهوم مقاومت، ابعاد، زمینه ها، پیامد و چشم انداز مقاومت و ارائه مدل مفهومی آن در اندیشه مقام معظم رهبری به عنوان مؤلفه ای تعیین کننده در پیشرفت جامعه اسلامی و غلبه بر چالش های ناشی از قدرت طلبی نظام سلطه موضوع این پژوهش است. روش پژوهش موردنظر محقق بررسی سخنرانی های حضرت آقا در زمینه مقاومت می باشد. نتایج حاکی از این است که نفی سلطه، استقلال، بازدارندگی چندبُعدی و دستیابی به تمدن نوین اسلامی طرح کلی مفهوم مقاومت در این بررسی است.

واژگان کلیدی: سیدعلی خامنه ای، مقام معظم رهبری، گفتمان، مقاومت، بازدارندگی، تمدن اسلامی.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۲

* نویسنده مسئول: mosanajafi58@gmail.com

مقدمه

«تحلیل جایگاه و موقعیت بازیگران موفق در نظامهای مختلف، حکایت از آن دارد که اعتقاد به مقاومت و اجرای آن در قالب الگویی کارآمد، نقش محوری در دستیابی به اهداف دارد. به همین خاطر است که تجزیه و تحلیل الگوهای مقاومت به موضوعی راهبردی تبدیل شده است و نظام های سیاسی مختلف نسبت به آن اهتمام دارند. منافع جمهوری اسلامی ایران بنا به شرایط در ارتباط وثیق با این موضوع است که دغدغه محوری پژوهش حاضر را شکل می دهد» (۱).

گفتمانی که انقلاب سال ۱۳۵۷ ایران نتیجه آن بود گفتمان انقلاب اسلامی و از نظر نگارنده گفتمان مقاومت بود و باید توجه داشت اساسا مقاومت و گفتمان مقاومت در برابر استکبار و ظلم معنی پیدا میکند بر اساس بحث های گفتمانی میتوانیم بگوییم، اجزا و عناصر تشکیل دهنده گفتمان مقاومت در دو دسته طبقه بندی میگردند؛ که میتوان به تعبیری بیان نمود؛ یک بخش آن نفی یا سلبی است و بخش دیگر اثباتی و ایجابی می باشد. در اساس وجهه سلبی گفتمان مقاومت، سلطه ستیزی را می توان متصور بود. بدین معنا که مهم ترین عنصر سلبی گفتمان مقاومت، نفی سلطه و استکبار است. انقلاب اسلامی ادعا می کند انقلابی برای مستضعفین است، میتوان گفت نفی تبعیض و خشونت در نظام بین الملل، نفی توسعه طلبی و تجاوز طلبی در روابط بین الملل نیز به وجهه سلبی گفتمان مقاومت برمی گردد. و اما مهم ترین وجهه ایجابی گفتمان مقاومت عبارت است از عدالت خواهی و حق طلبی، عزت طلبی و اقتدار، استقلال طلبی، آزادی خواهی و... که به هر جهت، مؤلفه های مذکور گفتمان مقاومت را به عنوان یک نوع گفتمان آرمان گرایی و واقع بینانه مطرح می کند، زیرا آرمان هایی در این گفتمان هست و همزمان به واقعیت های موجود نیز توجه می شود. یکی از مصداق های بروز و تجلی این گفتمان مسأله فلسطین است که به آن پرداخته خواهد شد.

باید توجه داشت موقعیت جغرافیایی فلسطین به لحاظ اقتصادی از جایگاه ویژه ای برخوردار است، زیرا این سرزمین معبری جهت بازرگانی بود که کالاها و فرآورده های شرق آسیا به غرب اروپا و بالعکس از آن می گذشت، این موقعیت، فلسطین را مستعد آماج و طمع تاراجگران قرار داد، این کشور از دیرباز مهد ادیان مختلف الهی و اصیل از جمله اسلام، مسیحیت، یهود و... بوده است، پس از فتح این سرزمین توسط مسلمانان، بیشتر ساکنان آن را مسلمانان شامل می شدند، مسیحیان نیز بخشی از جمعیت این کشور را تشکیل می دادند و در کنار مسلمانان به صورت مسالمت آمیزی روزگار می گذراندند، می توان گفت یهودیان نیز تا پیش از شکل گیری رژیم صهیونیستی - جنگ ۱۹۴۸ میلادی - که زمینه چینی قدرت های بزرگ آن زمان، یعنی انگلیس و امریکا در آن موثر بود، در کنار مسلمانان فلسطینی زندگی راحت و بی دغدغه ای داشتند. در پی اشغال فلسطین، زندگی همراه با همزیستی مسالمت آمیز میان مسلمانان، مسیحیان و یهودیان، توسط استعمارگران غربی و رهبران صهیونیسم تبدیل به جنگی خانمان سوزی شد که به گواه تاریخ هنوز پس از گذشت سالها ادامه دارد و البته ساکنان مسیحی فلسطین نیز در کنار مسلمانان این کشور از این تعدی در امان نبوده اند، سلسله اتفاقاتی

گرایش‌های مختلف علوم انسانی وجود دارد، لاکلا و موف مهمترین نظریه‌گفتمانی در حوزه علوم سیاسی را ارائه کرده‌اند.

روش‌های گردآوری داده‌ها

در این پژوهش از روش توصیفی تحلیلی برای جمع‌آوری و ارائه مطالب استفاده شده است. روش در این پژوهش، از مباحث بنیادی و نظری در حوزه گفتمان انقلاب اسلامی ایران است که نتایج و پیامدهای عملی و عینی به همراه داشته است. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی نگارش یافته است. داده‌های پژوهش از نوع کتابخانه‌ای بوده و از منابع دست اول در این زمینه فیش‌برداری شده است. در پژوهش حاضر، مقصود از اهداف، نتایج موردنظر از تأثیر گفتمان انقلاب اسلامی در، محور مقاومت در قلمرو نظر آیت الله خامنه‌ای خواهد انجامید.

ابزار گردآوری داده‌ها

روش گردآوری داده‌ها روش کتابخانه‌ای، استفاده از کتب و منابع اینترنتی، مطالعه متون سیاسی، فلسفی و تاریخی، سپس فیش‌برداری و تبیین نظرات می‌باشد و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها روش تحلیل گفتمان بوده که طبق آن تجزیه و تحلیل دیدگاهها و سپس نتیجه‌گیری صورت می‌پذیرد و منابع اصلی مورد استفاده منابع دست اول و شامل گفته‌ها و نوشته‌های اشخاص مورد مطالعه که در این پژوهش شخص آیت الله خامنه‌ای می‌باشد استفاده می‌گردد.

یافته‌ها

الزامات تحقق مقاومت اسلامی از منظر رهبر معظم انقلاب پیش‌نیازها، ضرورت‌ها و الزام‌های تحقق کامل و درست مفهوم مقاومت در عرصه خارجی، در قالب چهار محور دسته‌بندی می‌شود:

الزامات عاملیت محور

ضرورتها و الزامات تحقق مقاومت به مخاطبان و عاملان مقاومت ذیل سه گروه معطوف شده است. نخست عبارت است از وجود «رهبری» مدبر، دانا و توانا که هدایت و ولایت امر را برعهده داشته باشد. پس از آن عامل، «مردم» مهم‌ترین الزام است. پیروی مردم از رهبری، ایستادگی آنان در صحنه، تحمل مشکلات و سختیها و صبر بر آنها، از الزامات اساسی تحقق مقاومت است. در سومین مرحله از الزامات عاملیت محور، عامل «حاکمیت و ساختار» قرار می‌گیرد. حاکمیت سیاسی و ساختار حکومتی، موظف است برای تحقق کامل مقاومت، از طریق برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی، مردم را در صحنه مقاومت نگه داشته و آنان را استوار حفظ کند. مقابله با عوامل شکاف‌زا و تفرقه‌افکن از دیگروظایف حاکمیت است. مدیریت شکاف‌های اجتماعی و شکاف‌های بین مردم و نظام و جلوگیری از ایجاد بحران‌های اجتماعی امر مهمی است که باید به آن اهتمام داشت و پیوستگی مردم و نظم و هم‌چنین اقشار مختلف مردم را حفظ کرد. استحکام بخشیدن به بنیانهای مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و... از دیگر الزامات تحقق مقاومت است که قبضه آن در اختیار حاکمیت است. کاربست تعالیم اسلام و عمق بخشیدن به آن در ساختارهای اجتماعی، ضرورت دیگری است که حاکمیت از راه‌های مختلف آموزشی و فرهنگی، می

که در نهایت منجر به جنگ نظامی مابین رژیم صهیونیستی و فلسطین که در طی آن سازمان ملل و بسیاری از کشورها این رژیم را به رسمیت شناختند و بسیاری از مردم سرزمین کهن فلسطین کشته، زخمی و آواره شدند منجر به واکنش‌های مختلفی در جامعه جهانی و کشورهای مسلمان گردید و هرکدام به فراخور سیاست خارجی و گفتمان غالب بر آن برخوردهای مختلفی را انجام دادند، جمهوری اسلامی ایران نیز رویکردی متفاوت با دوران حکومت پهلوی در پیش گرفت و حتی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی - آیت الله خمینی - آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را به عنوان روز قدس نامگذاری نمود که مورد پذیرش جهانیان قرار گرفت و هرساله راهپیمایی جهت جلوگیری از فراموشی این اشغال در سراسر دنیا انجام می‌گردد. مسأله فلسطین یکی از موارد اساسی جهان اسلام به شمار می‌رود و نقش و رویکرد جمهوری اسلامی ایران علاوه بر تأثیر بروی این مسئله بر کشور ایران نیز تأثیر گذار است و طبیعتاً موثرترین نظریه و رویکرد درباره فلسطین از رهبر ایران حضرت آیت الله خامنه‌ای صادر می‌شود و ایشان که پس از حضرت آیت الله خمینی سکان رهبری جمهوری اسلامی را بدست گرفتند عملکرد ایران را در قضیه فلسطین تعیین خواهند کرد زیرا ولایت مطلقه فقیه در قانون اساسی به وضوح تعیین سیاستهای کلی نظام را برعهده ولی فقیه قرار داده است، این پژوهش قصد دارد بررسی کند گفتمان آیت الله خامنه‌ای در خصوص مسأله فلسطین و مقاومت با بنیان‌گذار انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ چه وجوه افتراق و اشتراکی دارد و اساساً با توجه به فراز و نشیب روابط ایران و کشورهای غربی و شرقی در سالهای رهبری آیت الله خامنه‌ای آیا این تغییر رویکرد در خصوص فلسطین و رژیم صهیونیستی نیز وجود داشته است یا خیر؟

به نظر نگارنده بهترین شیوه برای دریافت این پاسخ بررسی گفتمان ایشان با توجه به سخنرانی‌ها و نگارشها در طول سالهای رهبری ایشان است بدین صورت که کلید واژه‌ها بررسی و با مفصل‌بندی نقاط نظر گفتمان ایشان استخراج و سپس با توجه به وقایع روز تحلیل می‌گردد.

مواد و روش‌ها

«روش پژوهش نظریه داده بنیاد است؛ که به تحقیق کیفی گرایش دارد. نظریه پردازی داده بنیاد، با استفاده از منطق استقرائی به دنبال کش نظریه است از اینرو پژوهشگر را قادر می‌سازد بر پایه مشاهدات تجربی داده‌ها را دسته‌بندی و سپس گزارش نظری خود» (۱).

این روش بر سه رکن: مفاهیم، مقوله‌ها (طبقه‌ها) و قضیه‌ها یا آن چه در ابتدا «فرضیه‌ها»، نامیده می‌شود، استوار است «الوانی و همکاران، ۱۳۸۶». در این پژوهش، به عنوان روش تحقیق از نظریه تحلیل گفتمان لاکلا و موف به عنوان چارچوب نظری اصلی در این پژوهش استفاده خواهد شد تا نشان داده شود گفتمان آیت الله خامنه‌ای به عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران در قبال مسأله فلسطین برآمده از ریشه‌ها و زمینه‌های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی مختلفی می‌باشد که در نهایت منجر به تولید یک گفتمان جامع و چند بعدی شده است. در میان تفسیرهای مختلفی که از نظریه گفتمان در

«مقاومت هم جز در سایه ایمان بالله و اتکا بالله و اعتماد به وعده الهی ممکن نیست؛ خدای متعال وعده فرموده است، با تأکید فرموده است: وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ» (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۳۹۷/۰۹/۰۴).

نتیجه گیری

تبیین مسأله فلسطین از منظر گفتمان مقاومت در اندیشه رهبری «مقاومت اسلامی پس از پیروزی انقلاب اسلامی با بهره گیری از منظومه فکری امام خمینی (رحمه الله علیه) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) موجب شکل‌گیری جبهه مقاومت در منطقه غرب آسیا با محور جمهوری اسلامی ایران شده است. جبهه مقاومت برای دستیابی به اهداف خود و همچنین همسو نمودن ملت‌ها و دولت‌های منطقه با انقلاب اسلامی، نیازمند یک الگوی منسجم و کارآمد است تا با بهره‌گیری از آن بتواند پیچیدگی‌های محیط خود را مدیریت نماید. امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و فرمانده معظم کل قوا، با اشراف اطلاعاتی بر جبهه مقاومت، ابعاد مختلف مقاومت را در مناسبت‌ها و سخنرانی‌های گوناگون تبیین نموده است» (۳).

۱-۳- تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر مقاومت فلسطین
انقلاب اسلامی ایران از دو جهت بر انتفاضه فلسطین تأثیر داشته است، یکی ارائه الگوی مبارزه؛ یعنی وارد کردن مردم به میدان نبرد و دیگری تأثیر بر تصمیمات اعراب در منطقه. استقرار نظام جمهوری اسلامی در قدرتمندترین کشور منطقه به نحو محسوس موازنه را به نفع مسلمانان بر هم زد. اما عمده کردن خطر انقلاب اسلامی ایران از سوی غرب موجب شد تا سازش و مصالحه با دشمن صهیونیستی به مانند گذشته، تفرانگیز تلقی نشود. لذا کشورهای عرب آمادگی آن را پیدا کردند تا با فدا کردن منافع و حقوق خویش و نادیده گرفتن حقوق از دست رفته مردم فلسطین، رژیم اشغالگر صهیونیستی را به رسمیت بشناسند.

گروه‌های مقاومت فلسطینی مردم فلسطین با الهام گرفتن از انقلاب ایران، متناسب با شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خود به میدان آمدند و مبارزه را از چهارچوب معادلات سیاسی اعراب خارج کردند. تفاوتی که انتفاضه با دیگر جریان‌های مبارز در فلسطین دارد، مبین آن است که با الهام گرفتن از مبارزات بر حق مسلمان ایران و رهبری حکیمانه آن، این امکان برای فلسطینی‌ها به وجود آمده که دریابند آمریکا و اسرائیل شکست‌ناپذیر نیستند و امکان رویارویی و تقابل با آن‌ها وجود دارد. از این رو جریان‌های اصلی مبارز در انتفاضه عبارتند از: جهاد اسلامی فلسطین، جنبش مقاومت اسلامی فلسطین (حماس)، جنبش فتح، حزب التحریر اسلامی و جهاد اسلامی بیت المقدس.

تحقق وعده الهی در مقاومت فلسطین تفاسیر متعدد در خصوص آیات ۵ و ۷ سوره مبارکه اسراء، دو فساد را به عنوان احتمال تفسیری چنین بیان می‌کند که فساد اول مربوط به تشکیل دولت جعلی به نام اسرائیل پس از جنگ جهانی دوم در قلب ممالک اسلامی و فساد دوم مربوط به یهودیان صهیونیست برای اشغال سرزمین‌های اسلامی و بیت المقدس و قدس شریف است که

بایست نسبت به آن اقدام کند. از دیگر الزامات مدنظر رهبر معظم انقلاب که ضروری است حاکمیت نسبت به آن اهتمام ویژه بورزد، ثبات‌بخشی به فضای جمهوری اسلامی در تمامی ابعاد سیاسی، امنیتی، نظامی، اقتصادی و... است» (۲).

- ۱- الزامات تقابلی محور
- ۲- الزامات محیطی بُعد محور
- ۳- الزامات معنوی محور

آسیب‌ها و مشکلات در مسیر مقاومت
«در مسیر مقاومت همواره کارشکنی‌های دشمن، تفرقه‌افکنی و تبلیغات منفی وجود دارد. از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی آمریکا، رژیم صهیونیستی و محور ضدانقلاب اسلامی همه توان خود را برای تسلیم و شکست ملت ایران و سایر ملت‌های مسلمان که به پیروی از ایران در مقابل نظام سلطه ایستاده‌اند. بکار گرفته‌اند، اما این فقط بخشی از موانع بر سر راه مقاومت است. در اندیشه رهبری علاوه بر اقدامات دشمنان، آسیب‌های دیگری نیز ملت ایران و سایر ملت‌ها را در مسیر مقاومت بفا مغان و دشواری مواجهه میسازد.» (۱).

دلایل مهم بروز این آسیب عبارتند از:

۱- بروز سستی در داخل
«هر جا که میبینید یک عقب نشینی ای انجام گرفته است، یک ناکامی ای پیش آمده است، به خاطر این است که در استقامت ما سستی پیدا شده بود. هر جا استقامت کردیم، پیش رفتیم» (بیانات در دیدار مردم مازندران در سالگرد حماسه شش بهمن، ۱۳۸۸/۱۱/۰۶).

۲- حاکمیت بینش‌های غلط
آسیب‌شناسی مسیر مقاومت در اندیشه رهبری با تأکید بر نوع نگرش و تصویر ذهنی مردم و مسئولان از مقاومت و همچنین نحوه ارتباط مردم و مسئولان را دربر می‌گیرد: «خطای بزرگ، این است که کسی تصور کند که در مقابل گردن کلفت‌های عالم نمی‌شود مقاومت کرد، نمی‌شود ایستاد» (بیانات در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴).

۳- عدم ارتباط پویا بین مردم و مسئولان
«علت اینکه بسیاری از کشورهای به ظاهر مستقل توانایی مقاومت در مقابل فشارهای سلطه‌گر را ندارند، پیوند نخوردن اراده مسئولان این کشورها و نبود پشتوانه افکار عمومی است» (دیدار رئیس‌جمهور روسیه سفید با رهبر انقلاب، ۱۳۸۵/۰۸/۱۵).

«نکته قابل تأمل در آسیب‌شناسی مقاومت از نظر مقام معظم رهبری اشاره به این نکته مهم است که نباید تصور کرد جبهه حق چون حق است پیروز می‌شود بلکه بی‌صبری، مادی‌گرایی و عسرت‌طلبی موجب شکست جبهه حق می‌شود» (بیانات در دیدار بسیجیان استان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۲).

راهکارهای مقابله با آسیب‌ها و مشکلات
اول. اتکا، به نصرت الهی
مهمترین راهکار مقابله با آسیب‌ها و مشکلات بر سفر راه مقاومت و ایستادگی، ایمان به نصرت الهی است امری که در آیات الهی به آنانی که ایستادگی ورزند وعده داده شده است:

خارجی نیز در طول بیش از سه دهه که از انقلاب اسلامی می‌گذرد، بر همین مدار حرکت کرده است. رهبر انقلاب در تبیین این ضرورت مهم می‌فرماید: «پیام مابه دنیای اسلام، به دولت های اسلامی این است که از توان خودتان استفاده کنید، از مظلوم حمایت کنید؛ بفهمانید به دشمنان که دنیای اسلام در مقابل سبیت و تجاوز آرام نمی‌نشیند؛ پیام ما به دولت های اسلامی این است. ما با همه اختلاف نظرهایی که ممکن است با برخی از دولت های اسلامی در زمینه‌های گوناگون سیاسی و غیرسیاسی داشته باشیم، اما همه باید در این امر از همه آن اختلاف نظرها صرف نظر کنند. بخشی از امت اسلامی در قالب یک ملت مظلوم در چنگال یک گرگ خون‌خوار و خون‌ریزی دست و پا میزند؛ همه باید به کمک او بشتابند؛ این حرف ما است» (بیانات در دیدار مسؤلان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۷ مرداد ۱۳۹۳).

حمایت از مقاومت و ملت فلسطین جنبه‌های گوناگون مادی و معنوی انجام پذیرد. به گونه ای که رویکرد کلان و راهبردی جمهوری اسلامی ایران در حوزه سیاست خارجی نیز در طول بیش از سه دهه که از انقلاب اسلامی می‌گذرد، بر همین مدار حرکت کرده است. رهبر انقلاب در تبیین این ضرورت مهم می‌فرماید: «پیام مابه دنیای اسلام، به دولت های اسلامی این است که از توان خودتان استفاده کنید، از مظلوم حمایت کنید؛ بفهمانید به دشمنان که دنیای اسلام در مقابل سبیت و تجاوز آرام نمی‌نشیند؛ پیام ما به دولت های اسلامی این است. ما با همه اختلاف نظرهایی که ممکن است با برخی از دولت های اسلامی در زمینه‌های گوناگون سیاسی و غیرسیاسی داشته باشیم، اما همه باید در این امر از همه آن اختلاف نظرها صرف نظر کنند. بخشی از امت اسلامی در قالب یک ملت مظلوم در چنگال یک گرگ خون‌خوار و خون‌ریزی دست و پا میزند؛ همه باید به کمک او بشتابند؛ این حرف ما است» (بیانات در روز قدس، ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۰).

«رژیم صهیونیستی البتّه با اینکه از نفس افتاده است، همچنان به جنایتهای خود ادامه میدهد و با سلاح به جان مظلومان افتاده است؛ زن، کودک، پیر و جوان غیر مسلّح را به قتل میرساند، زندانی و شکنجه میکند، خانه‌ها را ویران میسازد، مزارع و دارایی‌ها را نابود میکند؛ اما دروغگویان مدعی حقوق بشر در اروپا و آمریکا که در قضیه‌ی اوکراین آن غوغا را به راه انداختند، در برابر این همه جنایت در فلسطین مَهْر سکوت بر لب زده‌اند و از مظلوم دفاع نمیکنند بلکه به گرگ خونخوار کمک هم میکنند. این درس بزرگی است که در قضایای دنیای اسلام و در رأس آن قضیه‌ی فلسطین، به این قدرتهای نژادپرست و معاند نمیتوان و نباید تکیه کرد؛ تنها با نیروی مقاومت که برگرفته از تعلیم قرآن کریم و احکام اسلام عزیز است، میتوان مسائل دنیای اسلام و در رأس آن مسئله‌ی فلسطین را حل کرد» (سخنرانی تلویزیونی به مناسبت روز جهانی قدس، ۱۴۰۱/۰۲/۰۹). در این زمینه سخنرانی تلویزیونی به مناسبت روز جهانی قدس آورده می‌شود: از این بخش سخنان رهبر انقلاب به خوبی می‌توان فهمید که حمایت از ملت مظلوم فلسطین هم از طرف دولت ها وهم از جانب دولت های اسلامی آن هم نه در قالب

در مقابل این دو فساد، دو انتقام ذکر گردیده است. از طرفی در مقابل رویکرد سازش و تسلیم، گفتمان دیگری الهام گرفته از انقلاب اسلامی به نام گفتمان مقاومت طی ۲۰ سال اخیر، رژیم غاصب صهیونیستی را در تمامی نبردهای نابرابر به زانو درآورده و بنا بر وعده الهی ان شاءالله نابودی رژیم جعلی اسرائیل را علیرغم تمامی دسیسه چینی ها و خیمه شب بازی ها مانند معامله قرن، رقم خواهد زد و همانگونه که در جنگ های ۲۲روزه، ۸روزه، ۵۱روزه، و ۳روزه با پرتاب هزاران موشک و وارد آوردن خسارت های فراوان روند مهاجرت معکوس و ترس روزافزون دشمن را فراهم کرده است، و ان شاءالله به فضل الهی پیروزی نهایی امت اسلامی و نابودی این غده سرطانی را شاهد خواهیم بود.

۲-۳- تبیین مسأله فلسطین از منظر گفتمان مقاومت

موضوع فلسطین رکورد دار طولانی ترین چالش بین المللی و سیاسی مطرح در سطح جهان است. این مسئله پس از جنگ جهانی دوم و از ۱۴ مه ۱۹۴۸ که رژیم صهیونیستی تأسیس و از سوی جامعه ملل آن وقت و سپس سازمان ملل به رسمیت شناخته شد، شروع شده و بیش از ۷۰ سال ادامه پیدا کرده است. در این مدت همواره صهیونیست ها، تلاش کرده اند مسئله را کوچک جلوه دهند. «فلسطین متعلّق به فلسطینیان است، و باید با اراده‌ی آنان اداره شود. طرح همه‌پرسی از همه‌ی ادیان و اقوام فلسطینی که از نزدیک به دو دهه‌ی پیش از این ارائه کرده‌ایم تنها نتیجه‌ای است که باید بر چالشهای امروز و فردای فلسطین مرتب شود. این طرح نشان میدهد که ادعای یهودی ستیزی که غربیان با بوق‌های خود آن را تکرار می‌کنند، بکلی بی‌اساس است. در این طرح، فلسطینیان یهودی و مسیحی و مسلمان، در کنار هم در یک همه‌پرسی شرکت و نظام سیاسی کشور فلسطین را تعیین میکنند؛ آنچه قطعاً باید برود نظام صهیونیستی است و صهیونیسم، خود بدعتی در آئین یهود و کاملاً بیگانه از آن است. (بیانات در دیدار مسؤلان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۷ مرداد ۱۳۹۳).

علاج مسئله‌ی فلسطین

«علاج عبارت است از ایستادگی و مقاومت شجاعانه. ملت فلسطین و عناصر فلسطینی و سازمانهای فلسطینی بایستی با جهاد فداکارانه‌ی خودشان، عرصه را بر دشمن صهیونیست و بر آمریکا تنگ کنند؛ راهش فقط این است و همه‌ی دنیای اسلام هم باید به اینها کمک کنند؛ همه‌ی ملت‌های مسلمان باید از فلسطینی‌ها پشتیبانی کنند و حمایت کنند؛ این علاج است. البتّه عقیده‌ی من این است که سازمانهای مسلّح فلسطینی خواهند ایستاد، مقاومت را ادامه خواهند داد؛ راهش مقاومت است. حال در ادامه با توجه به اهمیت مسأله فلسطین در دیدگاه ها و رویکردهای رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران ضروری به نظر می‌رسد تا با مراجعه به بیانات و اندیشه های ایشان به بررسی راهبردهای چهارگانه در زمینه آزادسازی قدس اشغالی که گام نخست آزادی فلسطین از بند اشغال است پرداخته شود» (بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان، ۱ مرداد ۱۳۹۳).

جنبه‌های گوناگون مادی و معنوی انجام پذیرد. به گونه ای که رویکرد کلان و راهبردی جمهوری اسلامی ایران در حوزه سیاست

آنانی که علاقمند به آزادسازی فلسطین هستند دانسته و در این باره تأکید ویژه دارند: ((امروز هرکسی از صهیونیست‌ها حمایت می‌کند، اعم از مسئولین کشورهای مستکبر مثل آمریکا و انگلیس و غیر هم، یا مجامع عمومی مثل سازمان ملل و امثال اینها که به نحوی یا با سکوت خود یا با اظهارات خود و بیانات خود و حرف‌های غیر منصفانه خود از اینها حمایت می‌کند، در این قضیه شریک جرم است. همه دنیای اسلام، همه دولت‌های اسلامی، همه آحاد ملت‌های مسلمان موظفند با اینها معارضه کنند، مقابله کنند، ابراز براءت کنند، از اینها ابراز نفرت بکنند، آن‌ها را به خاطر این موضع‌گیری‌ها ملامت کنند، این وظیفه عمومی است؛ باید آن‌ها را منزوی کنند و اگر می‌توانند برخورد اقتصادی بکنند، برخورد سیاسی بکنند؛ این وظیفه امت اسلامی است)) (بیانات در روز قدس، ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۰).

کنار گذاشتن انگیزه‌های قدرت طلبانه و اتحاد در مقابل صهیونیسم کنار گذاشتن انگیزه‌های قدرت طلبانه و نیات و مقاصد خودخواهانه و در کنار آن ایجاد اتحاد و یکپارچگی، راهبرد عملیاتی دیگری است که از سوی رهبر انقلاب برای مبارزه با رژیم جعلی اسرائیل و جنایات فجیع آن‌ها در اراضی اشغالی تبیین گردیده و انتظار این است که از جانب تمامی دول اسلامی و ملل مسلمان مورد اهتمام ویژه قرار گیرد. اما در تبیین اینکه چرا رهبر انقلاب تأکید ویژه‌ای بر کنار گذاشتن انگیزه‌های قدرت طلبانه در میان کشورهای اسلامی دارند، بی‌شک واقع‌گرایانه‌ترین تحلیلی که می‌شود در این زمینه ارائه داد همان تحلیلی است که معظم له بیان داشتند. بنابراین ایشان در تبیین این قضیه می‌فرمایند: ((آنچه امروز آحاد مسلمانان را از یکدیگر جدا کرده است، سیاست‌ها است، انگیزه‌های سیاسی است، انگیزه‌های قدرت طلبانه است؛ کشورهای مسلمان می‌توانند از این انگیزه‌ها عبور کنند. این برعهده نخبگان سیاسی و قدرتمندان و دارندگان مناصب حکومتی در کشورهای اسلامی است. اگر این بشود، به معنای حقیقی کلمه یک قدرتی به وجود خواهد آمد که از همه قدرت‌های متجاوز و مستکبر، برتر و فراتر خواهد بود؛ اگر این بشود، کسی نخواهد توانست به یک کشور اسلامی زور بگوید؛ هیچ قدرتی نخواهد توانست از کشورهای اسلامی و از دولت‌های مسلمان باج بطلبد؛ اگر با هم باشیم، اگر موارد مشترک مان را مورد توجه قرار بدهیم و روی آن متمرکز بشویم، اگر قدرت طلبی‌ها، خودخواهی‌ها، وابستگی‌ها، فسادها ما را از هم جدا نکنند، قدرتی متشکل خواهد شد که خواهد توانست از حقوق و حوائج آحاد یک و نیم میلیارد مسلمان دفاع کند و حمایت کند)) (سخنرانی تلویزیونی به مناسبت روز جهانی قدس ۹۹/۳/۲).

حال به خوبی روشن می‌شود که چرا مقام معظم رهبری تأکید ویژه‌ای دارند که انگیزه‌های قدرت طلبانه و خودخواهی‌های موجود در جهان اسلام که بیش از پیش موجبات تفرقه و نفاق و اختلاف افکنی در جهان اسلام بخصوص در میان دولت‌های اسلامی و بویژه رژیم‌های مرتجع عربی را بوجود آورده و قدرت و اقتدار دنیای اسلام را به تحلیل برده است، از بین برود. لزوم تمرکز وحدت جهان اسلام بر حمایت از مقاومت فلسطین در برابر رژیم صهیونیستی امری

شعار بلکه در عمل و از طریق فراهم نمودن هر آنچه که ملت مظلوم فلسطین و گروه‌های مقاومت جهت مبارزه و نابودی نهایی موجودیت رژیم غاصب اسرائیل به آن نیاز دارند، حتی به رغم وجود اختلاف نظرها و سلیقه‌هایی که ممکن است در ابعاد مختلف میان دولت‌های اسلامی وجود داشته باشد، تا چه اندازه مهم و حیاتی می‌باشد» (بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۷ مرداد ۱۳۹۳).

ضرورت مسلح سازی کرانه باختری

تقویت گروه‌های جهادی، خصوصاً در منطقه کرانه باختری که دو برابر جمعیت غزه را دارند و بویژه کمک تسلیحاتی به آن‌ها، مؤلفه دیگری است که از جانب رهبر شجاع و فرزانه انقلاب اسلامی ایران باید به عنوان یک راهبرد از جانب تمامی کشورهای اسلامی و آحاد مسلمانان برای مبارزه با موجودیت شوم رژیم عبری مورد توجه و اهتمام ویژه قرار گیرد. معظم له در تبیین این مسأله تأکید می‌کنند: ((ما معتقدیم کرانه باختری نیز باید مانند غزه مسلح شود و کسانی که علاقه مند به سرنوشت فلسطین هستند در این زمینه فعالیت کنند تا رنج و محنت مردم فلسطین، در پرتو دست قدرتمندان‌ها و ضعف دشمن صهیونیست کاهش یابد)) (بیانات در روز قدس، ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۰).

اما در تحلیل این راهبرد، یعنی ضرورت مسلح سازی کرانه باختری باید گفت اگر چه مقاومت مسلحانه رزمندگان فلسطینی در غزه از حمایت مردم صبور آن منطقه برخوردار بوده و توانسته است با برهم زدن محاسبات جنایتکاران صهیونیست و حامیان آنان، عزت ملت فلسطین را احیا نماید اما باید به این نکته نیز توجه داشته باشیم که محدود بودن مساحت جغرافیایی منطقه غزه و تراکم شدید جمعیتی در آن باعث می‌شود هر نوع تهاجم صهیونیست‌ها به این منطقه، با تلفات انسانی زیاد و خسارات مادی شدید همراه باشد. بدیهی است در چنین شرایطی همچنان که رهبر معظم انقلاب تأکید دارند، مسلح سازی کرانه باختری و پیوستن آن به مقاومت مسلحانه و مقابله جدی آنان با رژیم اشغالگر قدس، اولاً اتحاد واقعی مردم ساکن در دو قسمت جدا افتاده سرزمین فلسطین را به دنبال خواهد داشت و ثانیاً با گسترش مناطق درگیری، فشار بر صهیونیست‌ها را از طریق گسترش جبهه درگیری افزایش خواهد داد و این به معنی بالا بردن هزینه اقدامات نظامی سران جنگ طلب و جنایتکار رژیم جعلی صهیونیستی است که در وهله بعد می‌تواند زمینه‌های کوتاه آمدن احتمالی صهیونیست‌ها را فراهم نماید» (بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان، ۱ مرداد ۱۳۹۳).

فشار بر رژیم صهیونیستی و حامیان غربی آن

اعمال فشار بر رژیم صهیونیستی و حامیان غربی آن راهبرد دیگر رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران است که به موازات دو راهبرد قبلی، کاربست آن بطور قطع و یقین می‌تواند مسیر ملت مظلوم فلسطین را در مبارزه با موجودیت جعلی رژیم اشغالگر قدس هموار و آن‌ها را در رسیدن به اهداف متعالی خویش که آزادسازی قدس شریف و رهایی از بند و اشغال برجسته‌ترین آنها می‌باشد، یاری رساند. در این راستا رهبر فرزانه انقلاب فشار بر رژیم صهیونیستی و حامیان آن را یکی از وظایف اساسی کشورهای اسلامی و همه

۳-۴- ارتباط مابین گفتنمان مقاومت و مساله اشغال فلسطین «طبق نظریه مقاومت اسلامی؛ در اسلام مقاومت، مفهومی پویا و رهایی‌بخش در مقابل سلطه مطرح شده است که از متن قرآن و سنت رسول الله صلی علیه وآله نشئت می‌گیرد و می‌توان گفت انقلاب اسلامی نیز از همین مفهوم مقاومت پویا و فعالانه در برابر نظام سلطه الگو گرفته است. همچنین شکل‌گیری «پارادایم کربلا» بر پایه دو ارزش محوری «هیئات منالذله» با هدف دفاع از کرامت و عزت آدمی و «کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا» با هدف تداوم ابدی فرهنگ عاشورا در اقصی نقاط جهان است که مکتب رئالیستی قدرت محور غرب را با «گفتنمان قدرت مقاومت» به چالش کشیده است» (۷، ۸).

«تمدن اسلامی آرمان مشترکی را فراهم کرد که کلیه مسلمانان می‌توانستند با نام مقاومت در برابر دست اندازی‌های غرب به آن توسل جویند. برخی معتقدند پارادایم مقاومت در اساس از یک سازه سه بُعدی شناختی، پست مدرنیستی، پسااستعمارگرایی و انقلاب اسلامی تشکیل می‌شود که ژنو کالچر جدیدی را در برابر هژمونی لیبرال دموکراسی محسوب می‌شود. کتاب شرق‌شناسی ادوارد سعید و کتاب وضعیت پست مدرن (۹) در چارچوب نظریه انتقادی از پویش‌های تئوری مقاومت در برابر هژمونی است که همزمان با وقوع انقلاب اسلامی به عنوان اقدام عملی در برابر هژمونی غرب نقطه عطفی در روند مقاومت محسوب می‌شود» (۱۰). «با پیروزی انقلاب اسلامی مسئله مقاومت به یک راهبرد در عرصه عمل سیاسی تبدیل شد. در ابتدا این راهبرد معطوف به دو ابرقدرت بود اما با فروپاشی بلوک شرق، مقاومت اساساً در مقابل لیبرالیسم تداوم یافت. با رحلت امام خمینی (رحمة الله علیه) و آغاز رهبری آیت الله خامنه‌ای این گفتنمان وارد مرحله جدیدی شد و آن تأثیر این راهبرد در تشکیل تمدن نوین اسلامی است. واژه مقاومت در اندیشه رهبری از آغاز تاکنون از جای گاه ویژه‌ای برخوردار است. بررسی بیانات ایشان از سال ۱۳۶۸ تا به امروز نشان می‌دهد که مفهوم مقاومت در منظومه فکری ایشان به عنوان چراغ و نقشه راه برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است. مفهوم مقاومت و سایر مفاهیم مترادف آن از جمله استقامت، ایستادگی، پایداری و... به کرات در بیانات و دغدغه‌های ایشان ملاحظه می‌شود» (۱۱).

۳-۵- نقش اندیشه آیت الله خامنه‌ای در تعیین گفتنمان غالب در برخورد با مسئله فلسطین «تلاش برای ارائه تلقی و الگویی بومی از مقاومت، نخست دارای اهمیت نظری بوده و میتواند دانش بومی در این زمینه را تقویت نماید؛ اما افزون بر این اهمیت راهبردی این مسئله را نباید نادیده انگاشت. دلیل این امر به مطرح بودن موضوع حاضر در سطح سیاست عملی کشور است که حکایت از اهمیت عملی آن دارد. در زمینه مسئله فلسطین چنین می‌توان گفت که «مقاومت، سیاست و سلوکی مستمر در رویارویی با دشمنی‌ها و تجاوزگری‌ها و یا هر چیزی است؛ که بر هم زنده تعادل و توازن باشد. به پا خاستن و پایدار ماندن در برابر هرگونه عامل درونی و بیرونی که بر هم زنده تعادل و توازن باشد محدود به جنبه نظامی نیست؛ بلکه مقاومت راهبردی چندوجهی و بازدارنده در رویارویی با تهدیدها و خطرات

حیاتی است، لذا همه ظرفیت‌های رسانه‌ای جهان اسلام با همراهی علما و اندیشمندان اسلامی باید با طرح مسأله اول جهان اسلام در عرصه‌های بین‌المللی مقوله نابودی ن غده سرطانی را فراهم سازند تا اهداف شوم قدرت‌های استکباری و رسانه‌های صهیونیستی غربی در پروژه درگیرسازی امت اسلامی با چالش‌های درونی به جای تهدید منافع استکبار نقش بر آب شود» (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۹۸/۱۱/۱۶).

۳-۳- جایگاه گفتنمان مقاومت در اندیشه آیت الله خامنه‌ای مقاومت ماهیتی فراگیر

«ماهیت و معنای مقاومت در نقطه کانونی مدل مفهومی در اندیشه مقام معظم رهبری صرفاً به یک بعد محدود نمی‌شود، بلکه مقاومت در همه ابعاد فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و نظامی مدنظر است» (مهدی پور، ۱۳۹۸: ۵۵۸).

«مسجد هسته مقاومت است، منتها مقاومت بانواعه؛ مقاومت فرهنگی، مقاومت سیاسی و در جای خود هم مقاومت امنیتی و نظامی؛ کما اینکه در مساجد این گونه بوده» (بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران، ۱۳۹۵/۰۵/۳۱).

در همین راستا، ایشان جهاد کبیر را به عنوان یکی از انواع جهاد اصغر در حقیقت مترادف با تسلیم‌ناپذیری و مقاومت در میدان‌های مختلف عنوان می‌سازند. جهاد کبیر مفهومی جدید برگرفته از آیات الهی در اندیشه مقام معظم رهبری به وضوح بیان گر عمق پیوند مقاومت با سنت الهی و اهمیت آن در کنار جهاد به عنوان مهم‌ترین عنصر نگهدارنده دین و ارزشهای الهی و انسانی است» (۵).

«جهاد اکبر که از همه سخت‌تر است، جهاد با نفس است، همان چیزی است که هویت ما را، باطن ما را حفظ می‌کند؛ جهاد اصغر، مجاهدت با دشمن است، منتها در بین جهاد اصغر یک جهاد هست که خدای متعال آن را «جهاد کبیر» نام نهاده که آن همین است. «جهاد کبیر» یعنی چه؟ یعنی اطاعت نکردن از دشمن، از کفار؛ از خصمی که در میدان مبارزه با تو قرار گرفته اطاعت نکن. اطاعت یعنی چه؟ یعنی تبعیت؛ تبعیت نکن. تبعیت نکردن در کجا؟ در میدان‌های مختلف؛ تبعیت در میدان سیاست، در میدان اقتصاد، در میدان فرهنگ، در میدان هنر. در میدان‌های مختل از دشمن تبعیت نکن؛ این شد «جهاد کبیر» (۶).

مقاومت اسلامی، متکی به آموزه‌های توحیدی «از نظر ایشان مقاومت مفهومی برگرفته از متن آیات الهی است که امام خمینی بدان معنا بخشید: «در ادبیات سیاسی بین‌المللی، عنوان «مقاومت به شیوه امام خمینی» یک عنوان است. آن ه در تعبیرات فرهنگی وجود داشت و بعد از قضیه آزادسازی خرمشهر خیلی این اصطلاح شایع شد، «دکترین مقاومت امام خمینی» است؛ این را مطرح کردند و مقاله‌ها نوشتند» (۶).

مقاومت در اهداف و نه روشها آن چه در بحث مقاومت اهمیت دارد اینکه مقاومت در اهداف و ارزشها جایز بوده و در روشها مقاومت الزم نیست. نکته مهم‌تر اینکه نباید در شناخت اهداف و روشها دچار اشتباه شد» (بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۳/۰۶/۳۱).

است» (۱۲). «مقاومت در اندیشه مقام معظم رهبری به عنوان یک مسیر حرکت و مکتب فکری عنوان شده است که برگرفته از آموزه‌های الهی و به تاسی از راه پیامبران و ائمه بر حفظ ارزشهای ثابت و اصیل اسلامی در مقابل نظام سلطه تأکید می‌ورزد. مقاومت از نظر ایشان اقدامی مبتکرانه و نه منفعلانه عقلانی و نه احساسی، شجاعانه و نه مرعوبانه و امیدوارانه و نه مأیوسانه در برابر هرگونه زیاده‌خواهی نظام سلطه غربی است. در اندیشه مقام معظم رهبری مقاومت امری یک بُعدی و محدود به جنبه دفاعی و نظامی نیست، بلکه ابعاد دیگر از جمله فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد» (۱۳).

ارکان مقاومت در اندیشه رهبری

قدرت گفتمان سازی انقلاب اسلامی، اساسی‌ترین مؤلفه نظام جمهوری اسلامی در غلبه بر چالش‌های گوناگون، پیشرفت روزافزون کشور و الهام بخشی آن در منطقه، جهان اسلام و ملت‌های آزاده بوده است. فی الواقع پدیده‌ی ماندگاری و باروری «اندیشه مقاومت» که امروز به مؤلفه‌ای تعیین کننده و قدرتمند در معادلات منطقه و جهان اسلام تبدیل شده است، یکی از تأثیرات بسیار مهم و راهبردی انقلاب اسلامی است که متأثر از آرمان‌ها، ارزش‌ها و اندیشه‌های انقلابی بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی ایران و تدابیر و تصمیم‌های دورنگرانه و استراتژیک مقام معظم رهبری است. با سیری در سپهر فکری و اندیشه‌ای مقام معظم رهبری پی برده می‌شود که کلید واژه «مقاومت» از جمله واژگان کلیدی است که در این سپهر فکری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و هست» (۱۴).

درخصوص ارکان مقاومت در اندیشه رهبری می‌توان این گونه بیام کرد که:

- ۱- گروه‌های مجاهد فلسطینی؛ ۲- آحاد مردم مؤمن؛ ۳- دولت‌ها و ملت‌های مسلمان در سراسر جهان؛ ۴- عالمان دین و روشنفکران؛ ۵- نخبگان سیاسی و دانشگاهی از ارکان مقاومت می‌باشند.
- ارکان این مقاومت، از سوئی گروه‌های مجاهد فلسطینی و آحاد مردم مؤمن و مقاوم فلسطین در داخل و خارج آن کشورند؛ و از سوئی دیگر، دولت‌ها و ملت‌های مسلمان در سراسر جهان، بویژه عالمان دینی و روشنفکران و نخبگان سیاسی و دانشگاهیان. اگر این دو رکن مستحکم در جای خود قرار گیرند، بی‌شک وجدان‌های بیدار و دل‌ها و اندیشه‌هایی که افسون تبلیغات امپراتوری خبری استکبار و صهیونیسم، آنها را مسخ نکرده، در هر نقطه‌ی عالم به یاری‌یحق و مظلوم خواهند شتافت و دستگاه استکبار را در برابر طوفانی از اندیشه و احساس و عمل قرار خواهند داد» (بیانات در چهارمین کنفرانس حمایت از ملت فلسطین ۸۷/۱۲/۱۴).
- کرانه‌ی باختری مسلح شود

تا وقتی که این رژیم جعلی سرپا است و نابود نشده است، علاج چیست؟ علاج، مقاومت قاطع و مسلحانه‌ی در مقابل این رژیم است؛ در مقابله‌ی با رژیم صهیونیستی، باید از سوی فلسطینی‌ها دست قدرت نشان داده بشود. کسی گمان نکند که اگر چنانچه موشک‌های غزه نبود، رژیم صهیونیستی کوتاه می‌آمد؛ نخیر. حالا شما نگاه کنید ببینید در کرانه‌ی باختری چه می‌کنند! در کرانه‌ی باختری که

موشکی وجود ندارد، سلاحی وجود ندارد، تفنگی وجود ندارد؛ آنجا تنها ابزار و سلاح مردم، سنگ است؛ ببینید آنجا رژیم صهیونیستی دارد چه کار می‌کند: هرچه از دستش بر بیاید، خانه‌های مردم را خراب می‌کند، باغ‌های مردم را خراب می‌کند، زندگی مردم را نابود می‌کند، آنها را به خواری و ذلت می‌کشاند، تحقیر می‌کند؛ اگر لازم شد آب را رویشان می‌بندد، برق را رویشان می‌بندد؛ کسی مثل یاسر عرفات را که این‌همه با صهیونیست‌ها همراهی کرد، نتوانستند تحمل کنند، محاصره‌اش کردند، تحقیرش کردند، مسمومش کردند، نابودش کردند. این‌جور نیست که اگر چنانچه دست قدرت در مقابل صهیونیست‌ها نشان ندهیم، آنها به کسی رحم کنند، ملاحظه ی کسی را نکنند، حق کسی را رعایت کنند، ابدأً تنها علاجی که تا قبل از نابودی این رژیم وجود دارد عبارت است از اینکه فلسطینی‌ها بتوانند قدرتمندانه برخورد کنند؛ اگر قدرتمندانه برخورد کردند، احتمال اینکه طرف مقابل - که همین رژیم گرگ‌صفت خشن است - کوتاه بیاید، وجود دارد؛ کمالینکه الان دارند با همه‌ی توان دنبال آتش‌بس می‌گردند؛ یعنی بیچاره شدند. آدم کشتی می‌کند، کودک کشتی می‌کند، قساوت بیرون از حد و اندازه‌ی معقول بشری نشان می‌دهد، اما در عین حال عاجز هم هست؛ یعنی در یک محذور، در یک گرفتاری سخت گرفتار است؛ لذا دنبال آتش‌بس است. لذا بنده عقیده‌ام این است، این اعتقاد ما است که کرانه‌ی باختری هم مثل غزه باید مسلح بشود. دست قدرت [لازم است]. کسانی که علاقه‌مند به سرنوشت فلسطینند، اگر می‌توانند کاری بکنند، کار این است؛ در آنجا هم باید مردم را مسلح کنند. تنها چیزی که ممکن است از محنت فلسطینی‌ها بکاهد، عبارت است از همین که دست قدرت داشته باشند، بتوانند قدرت‌نمایی بکنند؛ والا با برخورد رام و مطیع و سازش‌کارانه، هیچ کاری به نفع فلسطینی‌ها انجام نخواهد گرفت و از خشونت این موجود خشن و خبیث و گرگ‌صفت چیزی کاسته نخواهد شد» (دیدار دانشجویان ۹۳/۰۵/۰۱).

جهاد

متأسفانه در دنیای اسلام، آن کسانی که امکانات در دستشان بوده و می‌توانستند درباره‌ی این مسأله تصمیم‌های مؤثری بگیرند، آن را در زاویه‌ی فراموشی - ولو نه به لفظ، اما در باطن امر - قرار دادند. ما اگر به خود ببینیم، خواهیم دید که این بزرگترین بلائی است که در دوره‌های اخیر، بر مسلمین نازل شده است. حکم اسلامی این قضیه، واضح است. احدی از مسلمین، درباره‌ی حکم منطبق بر قضیه ی فلسطین، تردیدی ندارد. این، همان مسأله‌ای است که در تمام کتب فقهی - که بحث جهاد در آن مطرح شده - آمده است. اگر کفار بیایند و بلد مسلمین را تصرف یا احاطه کنند، هیچیک از فقهای مسلمین - قدیم و جدید - در وجوب عینی جهاد در این مورد، تردید نکرده است. همه‌ی مذاهب اسلامی، در این معنا هم‌عقیده هستند. جهاد ابتدایی، واجب کفایی است؛ اما در غیر این مورد. جهاد دفاعی که اظهر مصادیق دفاع هم هست، واجب عینی است» (دیدار شرکت کنندگان در اولین کنفرانس اسلامی فلسطین ۶۹/۰۹/۱۳).

حمایت همه جانبه‌ی مسلمین از فلسطین

الف) - حمایت سیاسی

ب) - حمایت تبلیغاتی

دنيا به راه انداخته‌اند که از سلاح نفت استفاده نکنید، حرف درستی نیست. نفت مال ملت‌هاست و باید به سود خودشان از آن استفاده کنند. امریکاییها از گندم و از محصولات غذایی به عنوان سلاح استفاده کردند؛ در خیلی جاها دنیا هم می‌کنند. چرا کشورهای اسلامی و عربی این حق را نداشته باشند؟ یک ماه - فقط یک ماه - به صورت نمادین و - سمبلیک، صادرات نفت را به همه کشورهای که با اسرائیل روابط حسنه دارند قطع کنند. امروز دنیا حرکت را - حرکت کارخانه‌ها - روشنایی و انرژی را - انرژی برق و - حرارت را، که سه عنصر اصلی زندگی‌اش است از نفت ما دارد. اگر نفت ما در اختیار آنها قرار نگیرد، حرکت کارخانجات، روشنایی و حرارت متوقف خواهد شد. مگر این چیز کمی است؟ دولتهای عرب به خاطر خودشان این کار را بکنند. یک ماه - نه این که دائم - به صورت نمادین به عنوان حمایت از ملت فلسطین این کار را بکنند، دنیا تکان می‌خورد. این از کارهایی است که می‌توانند بکنند» (خطبه‌های نماز جمعه ۸۱/۰۱/۱۶).

قطع قراردادهای سیاسی و اقتصادی دولت‌های عربی و اسلامی با اسرائیل
کار دیگری که می‌توانند بکنند این است که تمام روابط و قراردادهای سیاسی و اقتصادی خودشان را با دولت صهیونیست قطع کنند و هیچ همکاری نکنند. - ملت‌های عرب از این خوشحال خواهند شد. ملت‌های عرب پشت سر آن دولتهایی قرار خواهند گرفت که این اقدام شجاعانه را بکنند؛ وای به حال آن دولتی که ملتش بفهمد از پشت سر با اسرائیل رابطه اطلاعاتی و امنیتی و غیره دارد! دولتهای اسلامی هم موظفند آنها هم وظیفه‌شان کمتر از دولتهای عربی نیست؛ چون این قضیه قضیه عربی نیست؛ این قضیه فراتر از اینهاست؛ یک قضیه انسانی و اسلامی است. دولتهای اسلامی هم هر کدام که توانایی‌های نفتی و امثال آن را دارند، همین‌طور می‌توانند عمل کنند» (خطبه‌های نماز جمعه ۸۱/۰۱/۱۶).

انتخابات (همه پرسى)
- مثل همه‌ی کشورهای آزاد دنیا، مردم فلسطین - فلسطینیان واقعی - بایستی مورد سوال قرار بگیرند؛ چه مسلمانان، چه مسیحی‌شان و چه یهودی‌شان؛ آنهایی که فلسطینی‌اند، نه آنهایی که از جاهای دیگر وارد فلسطین شده‌اند. آرا آن کسانی که فلسطینی هستند باید مورد مراجعه قرار بگیرد و از آنها نظرخواهی بشود و آنها نظام حکومتی کشور فلسطین را معین کنند؛ آن نظام حکومتی نسبت به کسانی که وارد این منطقه شده‌اند، [یعنی] صهیونیست‌ها و رؤسایان و بقیه، تصمیم خواهد گرفت. راه‌حل فلسطین جز این نیست» (دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی ۹۷/۰۳/۲۵).

- در مسئله‌ی فلسطین ما ضمن نفی رژیم غاصب و جعلی و محکومیت شدید فجایع و جنایات روزانه‌ی این رژیم، برگزاری انتخابات با حضور همه‌ی فلسطینی‌ها را پیشنهاد کرده‌ایم که با موازین جاری دنیا نیز کاملاً منطبق است» (دیدار وزیر امور خارجه، سفیران و مسولان نمایندگی‌های ایران در خارج از کشور بارهبر انقلاب ۹۴/۰۸/۱۰).

- طرح جمهوری اسلامی برای حل قضیه‌ی فلسطین و التیام این زخم کهنه، طرحی روشن، منطقی و منطبق بر معارف سیاسی پذیرفته شده

پ) - حمایت اخلاقی

ت) - حمایت نظامی

- امروز، حادثه‌ی بزرگی داخل سرزمین‌ها در جریان است و آن، همین قیام اسلامی است که این روزها وارد چهارمین سال عمر خود می‌شود. این، همان چیزی است که باید فلسطین را نجات بدهد. این، همان چیزی است که حامیان و تولیدکنندگان اسرائیل، از آن می‌ترسیدند. این، همان چیزی است که بدان امید بود و این امید، امروز برآورده شده است. این، یک نعمت بزرگ الهی است. اگر ما مسلمین، این نعمت را شکر کردیم، باقی خواهد ماند؛ «لئن شکرتم لازیدنکم». اگر به این نعمت کفران ورزیدیم، از دست خواهد رفت. شکر این نعمت به آن است که همه‌ی مسلمین در همه جای عالم، تکلیف شرعی خودشان بدانند که از این مبارزاتی که امروز به نام اسلام مبارزه می‌کنند، حمایت نمایند. امروز، هیچ علاجی جز این نیست.

این حمایت، بایستی وسیع و همه‌جانبه باشد. هم حمایت سیاسی، هم حمایت تبلیغاتی، هم حمایت اخلاقی و هم حمایت نظامی لازم است. هرچه ممکن بشود، لازم و تکلیف است. مسلمین دنیا ببینند، کدامیک از انواع این حمایتها را می‌توانند بکنند. هرچه را که دانستند، تکلیف شرعی آنهاست و از آن نباید تخلف بکنند» (دیدار شرکت کنندگان در اولین کنفرانس اسلامی فلسطین ۶۹/۰۹/۱۳).

ث) - حمایت‌های مالی، اطلاعاتی، و تجهیزاتی

ج) - احداث صندوق‌های پشتیبانی و کمک به فلسطینیان مبارز

چ) - تحریم اقتصادی دولت غاصب صهیونیستی

ح) - به رسمیت نشناختن دولت غاصب صهیونیستی.

علی‌رغم خواست امریکا و دستیاران و وابستگانش، جهاد ملت فلسطین ادامه خواهد یافت و این شعله‌ی مقدس با خیانت سیاستمداران وابسته‌ی فلسطینی و عرب، خاموش نخواهد شد. مهمترین علاج توطئه‌ی امریکا، در داخل سرزمین‌های اشغالی و در دستان نیرومند مبارزان فلسطینی است، لیکن همه‌ی مسلمین موظفند در این جهاد شرکت جسته و کمک‌های مالی و سیاسی و اطلاعاتی و نظامی و تجهیزاتی را به سوی آنان سرازیر کنند، ملت فلسطین باید احساس تنهایی نکند. صهیونیست‌ها و کسانی که شکنجه و کشتار مبارزان فلسطینی منتسب به آنهاست، باید در هیچ جای جهان احساس امنیت نکنند. صندوقهای پشتیبانی و هسته‌های کمک به فلسطینیان مبارز باید در همه جای عالم و از سوی دولتها و ملت‌ها تشکیل شود. تحریم اقتصادی دولت غاصب و به رسمیت نشناختن آن، وظیفه‌ی همه‌ی دولتهای مسلمان است و ملت‌ها باید در برابر این مسأله حساسیت نشان دهند ... و با این وسایل و با همه‌ی وسایل ممکن باید با توطئه‌ی جاری مقابله، و از تأثیر آن ممانعت به عمل آید. به هر تقدیر مسأله‌ی فلسطین یک راه حل بیشتر ندارد و آن، تشکیل دولتی فلسطینی در تمامی سرزمین فلسطین است» (پیام در پی کنفرانس صلح خاورمیانه ۷۰/۰۷/۲۵).

قطع صادرات نفت دولت‌های عربی به همه‌ی کشورهای که با اسرائیل رابطه‌ی حسنه دارند. من این‌طور به نظر می‌رسد، از جمله کارهای مهمی که دولت‌های عرب می‌توانند بکنند این است که صادر کنندگان نفت از نفت استفاده کنند. این حرفی که غریبها در

تأثیر قدرتهای جهانی قرار نداشتند، می‌توانستند این مهم را انجام بدهند» (دیدار شرکت کنندگان در اولین کنفرانس اسلامی فلسطین ۶۹/۰۹/۱۳).

«ایشان مسجد بسیج مردمی و سپاه را به عنوان هویت مقاومت و پایگاه آن میدانند و معتقدند مسیر مقاومت فقط با حضور مردم و اراده مردم به مقاومت امکان پذیر است. پیروزی انقلاب اسلامی، آزادسازی خرمشهر و دفاع مقدس و نیز ایستادگی ملت ایران را در برابر فشارهای آمریکا و هم‌پیمانانش از پیامدهای مقاومت برشمرده‌اند که امروزه این پیروزی‌ها به نقطه امید و الگوی سایر ملت به ویژه در غرب آسیا و آفریقا تبدیل شده است. در اندیشه مقام معظم رهبری راهبرد مقاومت باید ملت‌ها و کشورها را به سمت بازدارندگی چندبعدی هدایت کند و این مهم جز با ایمان به وعده الهی، همبستگی ملی، اتکا به قدرت و توانمندی‌های درونی به دست نمی‌آید. ترس از هزینه‌های مقاومت، یأس و بی‌صبری، مادی‌گرایی و عشرت‌طلبی از جمله آسیب‌های مقاومت است. از نظر ایشان راه مبارزه با آسیب‌ها و عبور از موانع؛ شناخت دشمن، شناخت قدرت مقاومت، تکیه بر قدرت درون‌زا، مقاومت‌سازی، همبستگی ملی، مقاومت با تدبیر و فداکارانه و مهم‌تر از همه ایمان به نصرت و وعده الهی است. آن چه مسلم است افق و چشم انداز مقاومت در اندیشه رهبری ایجاد تمدن نوین اسلامی است. تمدنی که مردم سالاری، عدالت، آزادی، کرامت انسانی پیشرفت و عزتمندی در دنیا و آخرت از مهمترین ویژگیهای آن محسوب می‌شود.» (۱۷).

References

1. Mahdipur, Asia (2018); "Explanation of the conceptual model of resistance in the thought of Ayatollah Seyyed Ali Khamenei", two scientific quarterly journals of political science, year 15, number 2 (30 in a row) fall and winter 2018, pp. 539-566.
2. Eftekhari, Asghar; Hakimi, Mohammad (autumn and winter 2019); "Coordinates of the model of Islamic resistance in the intellectual system of the Supreme Leader", Islamic Policy Research Quarterly, 8th year, 18th issue, pp. 201-234.
3. Saleh Esfahani, Asghar; Nizamipour, Qadir; Kazemi Qomi, Hassan; Faraji, Iraj (December 2019); "The model of the resistance front from the point of view of Imam Khamenei (Madazlah al-Aali)", Volume 18, Number 82, December 2019, pp. 81-98.

ی افکار عمومی جهانی است که قبلاً به تفصیل ارائه شده است. ما نه جنگ کلاسیک ارتشهای کشورهای اسلامی را پیشنهاد می‌کنیم، و نه به دریا ریختن یهودیان مهاجر را، و نه البته حکمیت سازمان ملل و دیگر سازمانهای بین‌المللی را؛ ما همه‌پرسی از ملت فلسطین را پیشنهاد می‌کنیم. ملت فلسطین نیز مانند هر ملت دیگر حق دارد سرنوشت خود را تعیین کند و نظام حاکم بر کشورش را برگزیند. همه‌ی مردم اصلی فلسطین، از مسلمانان و مسیحی و یهودی نه مهاجران بیگانه - در هر جا هستند؛ در داخل فلسطین، در اردوگاه‌ها و در هر نقطه‌ی دیگر، در یک همه‌پرسی عمومی و منضبط شرکت کنند و نظام آینده‌ی فلسطین را تعیین کنند. آن نظام و دولت برآمده‌ی از آن، پس از استقرار، تکلیف مهاجران غیر فلسطینی را که در سالیان گذشته به این کشور کوچ کرده‌اند، معین خواهد کرد. این یک طرح عادلانه و منطقی در راستای که افکار عمومی جهانی آن را بدرستی درک می‌کند و می‌تواند از حمایت ملت‌ها و دولت‌های مستقل برخوردار شود» (۱۵).

محو اسرائیل (استتقاذ فلسطین)

-نظر ما نسبت به مسائل فلسطین روشن و واضح است. ما راه‌حل فلسطین را نابودی رژیم اسرائیل می‌دانیم. نگویند نمی‌شود؛ نمی‌شود در دنیا نیست. همه چیز شدنی است. همه‌ی کوه‌های عظیمی که مانع راه حرکت انسان‌ها باشد، برداشتنی است. چهل سال گذشته است؛ اگر چهل سال دیگر هم بگذرد، عاقبت دولت اسرائیل نابودشدنی است و باید نابود بشود. تا چند صباح قبل از این، هیچ‌کس فکر نمی‌کرد که ابرقدرت شرق این‌گونه متلاشی بشود. اگر دو سال قبل کسی می‌گفت که ابرقدرت شرق از بین خواهد رفت، عده‌ای فیلسوفانه ریش می‌جنباندند که بله، شما ساده هستید! آن روزی که امام در نامه به گورباچف نوشتند که بعد از این مارکسیسم را باید در موزه‌ها پیدا کرد، عده‌ی پوزخند زدند! دو سال یا سه سال نگذشته بود که آن پیشگویی تحقق پیدا کرد. بعد از درگذشت امام، به یک سال نرسید که همه چیز دگرگون شد؛ چه‌طور نمی‌شود؟ قدرت استکباری آمریکا هم از بین خواهد رفت، او هم متلاشی خواهد شد، این قدرت جهنمی ماندنی نیست، اسرائیل هم ماندنی نیست. این حرف دولت و ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی است، و همین خواهد شد. این، در سایه‌ی هوشیاری شما ملت و هوشیاری ملت‌های مسلمان عملی خواهد شد. ما باید تلاش کنیم. وظیفه‌ی ما تلاش کردن است» (۱۶).

-اگر زعمای مسلمین و رؤسای کشورهای اسلامی، متحداً و جدماً بر استتقاذ فلسطین تصمیم بگیرند، خواهند توانست. در مسأله‌ی فلسطین، آنچه که هدف است، استتقاذ فلسطین است؛ یعنی محو دولت اسرائیل. فرقی بین سرزمین‌های قبل از سال ۶۷ و بعد از آن نیست. هر یک وجب از خاک فلسطین، یک وجب از خانه‌ی مسلمین است. هر حاکمیتی غیر از حاکمیت مردم فلسطین و حاکمیت مسلمین بر کشور فلسطین، حاکمیت غاصب است. حرف، همانی است که امام راحل عظیم الشان فرمود: «اسرائیل بایستی محو بشود». یهودیهای فلسطین، اگر دولت اسلامی را قبول می‌کنند، در آن‌جا زندگی کنند. بحث، بحث یهودی‌ستیزی نیست. مسأله، مسأله‌ی غصب خانه‌ی مسلمین است. رؤسا و زعمای مسلمین، اگر تحت

Discourse of Resistance in the Intellectual Sphere of the Supreme Leader", *National Interest Studies Quarterly*, Volume 3, Number 11, pp. 118-138.

13. Moghadami, Mohammad Taghi (2010); "The Theory of Discourse Analysis of Lacla and Mouffe and its Criticism", *Quarterly Journal of Cultural and Social Knowledge*, 2nd year, 2nd issue, 6 consecutive, Spring, pp. 124-91.

14. de Saussure, Ferdinand (1378); "General Linguistics Course", translated by Korosh Safavi, Tehran Hormes.

15. Lyotard, Van Francois (2015); "Postmodern situation", translator: Hossein Ali Nozari, Tehran: Gam Noo Publications.

16. Yarmohammadi, Lotfollah (1383); "Common and Critical Discourse", Tehran Hormes.

17. Zarei, Ghaffar (2018); "Theoretical study of the doctrine of resistance in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran", *Political Studies Quarterly*, Year 12, Number 45, Fall, pp. 215-240

4. Asadi, Abbas; Majidi, Mustafa (2017); "Analysis of the ruling discourse on the propaganda structure of ISIS (case study: Dabiq magazine)", *quarterly "Researches of the Islamic Revolution"*, Scientific Association of the Islamic Revolution of Iran, 7th year, spring 2017, number 24, pp. 7-24.

5. Eftekhari, Asghar; Hakimi, Mohammad (2019); "Coordinates of the model of Islamic resistance in the intellectual system of the supreme leader", year 8, number 18, autumn and winter, pp. 201-234.

6. Hosseinizadeh, Mohammad Ali (2013); "Theory of Discourse and Political Analysis", *Political Sciences*, vol. 28, p. 182.

7. Akbari, Hossein (2017); "Confrontation of the Discourse of Resistance and the Discourse of Supremacy", Tehran: University Press

8. Zarean, Ahmed (2015); "Perspective of Palestinian resistance in West Asia's identity challenges", *Journal of Strategic Studies of the Islamic World - Summer 2015 - Number 66*.

9. Arab Yusuf Abadi, Abdul Basit, Mirzadeh, Tahereh (2015); "Analysis of the critical discourse of Muhammad bin Abdallah and Mansour Abbasi's letter based on Lakla and Mouf's model", *Lasan Mobeen Scientific Research Quarterly (Arabic Literature Research)*, Imam Khomeini International University, Volume 8, Number 26, Winter 2015, Pages 73-101.

10. Tajik, Mohammad Reza (2013); "Discourse, Discourse and Politics", Tehran Human Science Research and Development Institute, first edition.

11. Fairclough, Norman (1379); "Critical Discourse Analysis", translated by Piran et al., Tehran: Center for Media Research Studies.

12. Melabi, Massoud; Ardeshir Kazemi; Horiya Amjadi (Spring 2017); "The